

GOD VETENSKAPLIG PRAXIS I STUDIER VID ARCADA

1. Allmänt

Under din studiegång vid Arcada kommer din framgång att mätas vid många tillfällen och på många olika sätt. Du kommer att skriva rapporter över utfört arbete, delta i tentamina av olika typ och som avslutning skriva en vetenskaplig rapport, ditt examensarbete.

Som student vid Arcada är du en del av det finländska vetenskapssamfundet och bör i din verksamhet följa de etiska riktlinjer som gäller för akademiska studier och arbeten.

Alla dina prestationer; tentamina, examensarbetet och andra skriftliga rapporter som du producerar under din studiegång, skall följa god vetenskaplig praxis. Arcada har förbundit sig att följa de riktlinjer för god vetenskaplig praxisⁱ som Forskningsetiska delegationen i Finland utfärdade år 2012.

Till god vetenskaplig praxis hör bl.a. att:

- iaktta ärlighet, allmän omsorgsfullhet och noggrannhet i undersökningen, dokumenteringen och presentationen av dina resultat samt i bedömningen av andras undersökningar och resultat,
- tillämpa dataansaffnings-, undersöknings- och bedömningsmetoder som är förenliga med kriterier för forsknings- och utvecklingsarbete och som är etiskt hållbara (se nedan),
- vid publicering av undersökningens resultat tillämpa den öppenhet och ansvarsfulla kommunikation som karakteriserar akademisk verksamhet,
- ta hänsyn till andra forskares (och medstudenters) arbete och resultat på ett korrekt sätt så att deras arbete respekteras och deras resultat tillmäts,
- planera, genomföra och rapportera undersökningen eller projektet på ett sådant sätt som kraven på vetenskapliga metoder förutsätter,
- innan undersökningen eller projektet inleds definiera och dokumentera den andel av arbetet, det ansvar och de skyldigheter som varje deltagare har, liksom även frågor som gäller upphovsrätten till undersökningens resultat samt uppbevarande av materialet,
- rapportera finansieringskällor och övrig bundenhet av betydelse för arbetets genomförande då arbetet publiceras,
- ta hänsyn till etiken inom det egna yrkesområdet,ⁱⁱ
- låta planen för examensarbetet genomgå en etisk förhandsgranskning av din handledare, eller inlämna den till Arcadas Etiska rådⁱⁱⁱ om den innefattar frågor som kan vara etiskt känsliga eller problematiska,

- inte använda sina examinatorer som har ansvar för ifrågavarande studiehelheter som forskningspersoner (informanter) i examensarbetet.

Etiskt hållbara dataansknings-, undersöknings- och bedömningsmetoder betyder bl.a. att

- man beaktar respondentens eller informantens rätt till integritetsskydd och anonymitet,
- man skyddar sin forskningsperson/sitt objekt mot skada,
- man informerar respondenten/informanten om undersökningens syfte och att deltagandet i en undersökning är frivilligt,
- om man ber om informerat samtycke skriftligt av dem man intervjuar (eller av deras eventuella förmyndare) förvarar man de undertecknade dokumenten som sekretessbelagd data,
- man skaffar undersökningslov av vederbörande instans och Arcada samt av den organisation inom vars utrymnen datainsamlingen sker eller till vars medlemmar datainsamlingen riktas,
- man uppbevarar undersökningsmaterial på ett i förväg överenskommet tryggt ställe så att utomstående inte har tillgång till materialet,
- man ansöker om tillstånd av upphovsmannen om man använder publicerade enkätformulär eller delar av dem, intervjufrågor, observationscheman och liknande undersökningsinstrument som någon annan gjort,
- man undviker känsliga teman,
- om det i forskningsarbeten eller publikationer anges namnen på dem som skrivit arbetet eller publikationen, bör man även ange namnet på den eller de personer (inklusive studenter) som de facto utarbetat forskningen eller publikationen.

2. Avvikelser från god vetenskaplig praxis i studier

Om du inte följer de ovannämnda principerna har du avvikit från god vetenskaplig praxis, vilket kan medföra sanktioner.. Avvikelser från god vetenskaplig praxis delas upp i tre kategorier^{iv}:

(i) **oredlighet** i vetenskaplig verksamhet (**fusk**),

(ii) **försummelse** av (likgiltighet för) god vetenskaplig praxis och

(iii) **övriga ansvarslösa** förfaranden

Etisk oredlighet (fusk), försummelse och övrigt ansvarslost förfarande kan förekomma både då själva arbetet/prestationen utförs och då rapporten presenteras.

Oredlighet (fusk)

Med oredlighet (fusk) avses vilseledande av läraren, Arcada och hela vetenskapssamfundet. Detta innebär att lägga fram falska uppgifter eller resultat. Oredlighet (fusk) kan indelas i fem grupper: **fabricering, förfalskning, plagiering, stöld** och **användning av icke tillåtna hjälpmedel**.

Fabricering (fabrication)

Fabricering är att presentera påhittade observationer, dvs. observationer som aldrig har gjorts och följaktligen inte gjorts på det sätt eller enligt den plan som beskrivs i rapporten.

Förfalskning (falsification, misrepresentation)

Med förfalskning av observationer avses att avsiktligt bearbeta eller presentera originalobservationer så att det resultat som grundar sig på dem förvrängs. Med förfalskning av resultat avses manipulering eller urval av forskningsresultat samt att man utelämnar resultat eller fakta som är väsentliga för att förstå slutresultatet.

Plagiering (plagiarism)

Plagiering är att i sitt eget namn lägga fram en forskningsplan, ett manuskript, en artikel eller någon annan text eller ett avsnitt ur en text som någon annan skrivit i sitt eget namn.

Stöld (misappropriation)

Med stöld avses att olovligt använda en annan persons forskningsidé, forskningsplan eller forskningsresultat i eget namn.

Med stöld avses även olovligt användande av annans litterära eller konstnärliga verk som skyddas av t.ex. lagen om upphovsrätt (t.ex. kopiering av bilder och annat material från Internet utan tillstånd av upphovsmannen eller utan att uppge källan i fall då tillstånd inte behövs).

Användning av icke tillåtna hjälpmedel

Vid en tentamen kan det vara tillåtet att använda sig av litteratur, kalkylatorer, föreläsninganteckningar och andra hjälpmedel. I dylika fall meddelar tentatorn/läraren vilka hjälpmedel är tillåtna. Ifall du använder någon form av hjälpmedel utan tillstånd anses detta vara fusk (luntning) och kan bestraffas enligt nedan uppräknade sanktioner.

Försummelse

Med försummelse avses sådan avvikelse från god vetenskaplig eller forskningspraxis som tyder på grov vårdslöshet i utförandet av arbetet, Följande punkter är exempel på försummelse:

- Att bristfälligt hänvisa till tidigare forskningsrön, ge inexakta och därmed missvisande redovisningar av forskningsresultat eller tillämpade metoder, anteckna och förvara resultat bristfälligt.
- Försummelse är även att förringa andra personers insatser i arbetet eller i en publikation, t.ex. att underlåta att nämna personer som bidragit till forskningsarbetet, samt
- att registrera och förvara resultat och forsknings-material på ett bristfälligt sätt,
- att lämna in samma arbete flera gånger som skenbart nytt (s.k. självplagiering), och

- att på annat sätt vilseleda vetenskapssamfundet i fråga om sitt forskningsarbete.

Som försummelse avses även underlåtenhet att lämna in sin forskningsplan till handledaren för etisk granskning, i fall där planen gäller ett empiriskt examens- eller forskningsarbete som berör människor som informanter eller till Arcadas Etiska råd då den berör andra frågor som kan vara etiskt känsliga eller problematiska.

Övriga ansvarslösa förfaranden

Etiskt ansvarslöst förfarande är den lindrigaste formen av avvikelse från god vetenskaplig praxis. Etisk ovarsamhet tyder på **okunnighet** eller **slarv** t.ex. då du som student inte följer gällande direktiv och riktlinjer eller bestämmelser och krav på korrekt beteende vid studier och forskning. Följande åtgärder betecknas om ansvarslöst förfarande:

- att lägga till en personsom inte är delaktiga i arbetet i listan på upphovsmän,
- att lägga till överflödiga forskningsreferenser i en källförteckning för att få den att framstå som mer omfattande,
- att försvåra en andra students arbete på ett osakligt sätt genom att du inte uppfyller dina förpliktelser i en arbetsgrupp.

3. Konsekvenserna för avvikelser

Då du gör dig skyldig till etisk ovarsamhet, försummelse eller fusk eller på annan sätt har brutit mot Arcadas regler, kan du bestraffas med skriftlig varning eller avstängning från högskolan en begränsad tid av högst ett år eller med nedan beskrivna sanktioner. Innan ärendet avgörs har du möjlighet att bli hörd i frågan.

Arcadas rektor beslutar om skriftlig varning och högskolans styrelse om avstängning. Omfattningen av bestraffningen skall vara i direkt proportion till brottet mot de etiska principerna.

Ansvaret och konsekvenserna av det avvikande handlandet bärs av dig själv (t.ex. ersättningskyldighet, straff mm.). Då ett avvikande handlande **inte** kan betecknas som försummelse (fusk) är det motiverat att en del av ansvaret även ligger hos handledaren, förman eller uppdragsgivaren, som därför även bör drabbas av konsekvenserna. Då kan du frikännas från misstanke om försummelse och fusk.

Möjliga sanktioner

- **Försummelse och övriga ansvarslösa förfaranden** såsom:
 - bristfällig eller felaktig hänvisningsteknik i skriftligt arbete,
 - feltolkning av resultat,
 - användning av språkliga uttryck som kan förorsaka skada eller lidande för undersökta personer eller organisation.

Prestationen förbättras eller förnyas och en muntlig varning kan ges.

- **Oredlighet (fusk)** såsom:
 - medvetet fusk vid tentamen,
 - genomgående slarvig hänvisningsteknik i skriftligt arbete,
 - plagierade texter, bilder, musikstycken eller filmer,
 - bristande forskningsetiskt tillvägagångssätt vid empirisk del av examensarbete
 - plagiat av enskild källa som helhet,
 - underlåtenhet att informera berörda parter vid empirisk undersökning,
 - medveten underlåtenhet att genomgå forskningsetisk prövning av plan för examensarbete,
 - avvikelser från god vetenskaplig praxis vid empirisk studie.

Underkännande av prestationen samt skriftlig varning.

- **Grov oredlighet (grovt fusk)** såsom:
 - medvetet plagiat av examensarbete som helhet,
 - att ge vilseledande information om forskningsetiskt tillstånd,
 - att fabricera, stjäla, förfalska text i examensarbete.

Underkännande av prestationen och avstängning från studier under viss tid (max. 1 år), vilket inte förlänger studietiden.

4. Hur anmäls och hanteras avvikelser från god vetenskaplig praxis

Arcadas akademiska personal har skyldighet att ingripa vid fall då en student kan misstänkas för avvikelse från god vetenskaplig praxis. Handläggningen av misstanken behandlas i enlighet med den procedur som beskrivs i "God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland." Syftet med anvisningarna är att garantera rättvisa och opartiskhet i handläggningen, hörande av samtliga parter samt sakkunnig och snabb behandling av ärendet.

Utredningsprocessen består av skriftlig anmälan, förundersökning och egentlig utredning.

Misstanken om etisk ovarsamhet meddelas prefekten vid den avdelning där du har din huvudsakliga tillhörighet eller rektor.

Kom ihåg att brott mot etiska principer inte preskriberas. Detta betyder att ärende som gäller avvikande från god vetenskaplig praxis kan tas till behandling även efter avslutade studier.

Anmälan om misstanke

Misstanke om avvikelse bör alltid meddelas skriftligen och omedelbart då misstanke väckts.

Misstanke kan inte meddelas anonymt.

Mottagaren av meddelande bör omedelbart starta en förutredning i frågan.

Ifall anmälan uppenbart är omotiverad görs ingen förundersökning.

Förundersökning av avvikelser

Prefekten/rektor gör en förundersökning i fallet.

Utredningen bör alltid inbegripa att den misstänkte, den som gjort anmälan och vid behov experter hörs och att den misstänkte bereds möjlighet till skriftlig förklaring.

Utredningen kan inte avbrytas. Arcadas rektor bör alltid fatta ett formellt beslut då förundersökningen är gjord.

Beslut i fallet måste ske inom 3 månader från det misstanke meddelats.

Egentlig utredning

Ifall förundersökningen visar att misstanken är befogad utreds ärendet av en utredningsgrupp som kan bestå av Arcadas Etiska råd kompletterat med nödvändiga juridiska och externa sakkunniga. Arbetet skall slutföras inom 6 månader efter att ha mottagit uppdraget.

Detaljfrågor

Du kan inte få förlängd studietid för att kompensera de studieprestationer som underkänts p.g.a avvikelse från god vetenskaplig praxis.

Då misstanke om avvikelse uppstår under tentamen, har du rätt att slutföra tentamen dock utan otillåtna hjälpmedel.

5. Hur förebygga avvikelser från god vetenskaplig praxis?

Avvikelser från god vetenskaplig praxis kan förebyggas på olika sätt t.ex. genom utbildning, forskningsetisk prövning och plagiatkontroll.

Utbildning

Utbildning i etiska frågor ges i samband med de specifika yrkesämnena, kurser som berör vetenskapligt skrivande och kurser i forskningsmetodik samt i samband med särskilda utbildningsdagar (t.ex. användning av Urkund) som ordnas under läsårets gång.

Forskningsetisk prövning av plan för examensarbete

Alla planer för empiriska examensarbeten som kan vara etiskt känsliga eller problematiska, förhandsgranskas av Arcadas Etiska råd. Vid normala undersökningar som inte är etiskt känsliga utför handledaren granskningen.

Syftet med den forskningsetiska prövningen är att stöda dig i genomförande av den empiriska undersökningen och att stärka din medvetenhet om god forskningsetisk sed.

Den forskningsetiska prövningen av planen sker då handledaren har godkänt planen för examensarbetet, innan eventuell ansökan om forskningslov riktas till huvudmannen för den organisation där undersökningen skall genomföras. En [förkortad plan](#) / "Förkortad plan för examensarbete" inlämnas via handledaren som underlag för granskningen.

Urkund – Plagiatkontroll

För att förebygga felaktig och slarvig hänvisningsteknik och för att identifiera fusk granskas det färdiga examensarbetet med plagiatkontrollsystemet Urkund. Systemet kontrollerar texten mot tre centrala källområden; Internet, förlagsmaterial och tidigare inskickat studentmaterial (t.ex. examensarbeten).

Examensarbetet inlämnas i elektronisk form genom att skicka det som en bifogad fil till den handledande lärarens Urkund- e-postadress. Handledaren får texten när den kontrollerats och kan därefter vid behov visa på hur källhänvisningarna kan göras på ett bättre sätt. Andra skriftliga arbeten under utbildningens gång kan också granskas via Urkund, om studenten själv eller lärare så önskar. Samma arbete kan endast sändas en gång till Urkund.

Information om plagiatkontroll och vad plagiat kan innebära finns på Urkunds [hemsida](#)^v.

ⁱ Forskningsetiska degationen i Finland. 2012. God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland.

<http://www.tenk.fi/SVE/Publikationeranvisningar/htksve.pdf>

ⁱⁱ Ibid: 12-13.

ⁱⁱⁱ Arcada har ett eget Etiskt råd sedan 1.1.2008

^{iv} Forskningsetiska delegationen: 14

^v www.arkund.se